

Landskab

Dansk Landskabspris understreger vitaliteten i dansk landskabsarkitektur

Pawel Antoni Lange

MASU Planning modtog 23. november Dansk Landskabspris 2023 for den eventyrlige H.C. Andersens Have. Prisen blev uddelt til et vellykket festarrangement, hvor de tre øvrige finalister Erik Brandt Dam Arkitekter/Charlotte Skibsted Landskabsarkitekter, Schønherr og SLA også præsenterede deres projekter. Arrangementet understreger, at den rivende udvikling, dansk landskabsarkitektur har gennemgået de seneste år, forsætter med uformindsket styrke.

I år var det 11. gang, at Park- og Naturforvalterne, Danske Arkitektvirksomheder og Danske Landskabsarkitekter uddelte Dansk Landskabspris til et velbesøgt arrangement i Vartov-bygningen i København. Formålet med prisen er at hædre landskabsarkitektoniske værker af særlig karakter, der inspirerer til udviklingen af den samlede landskabsarkitektbranchen. Med rekordmange indstillinger, det stærkeste felt nogensinde, fire unikke finalister og en eventyrlig vinder er der masser af inspiration at hente i årets udgave af Dansk Landskabspris.

Kigger man på de 36 indstillinger til Dansk Landskabspris 2023, er det svært at undgå at blive imponeret over, hvor bredt landskabsfaget favner – både i skala, beliggenhed og temperament. Et af de mest interessante aspekter ved indstillingerne er, at mange af tegnestuerne tænker i dobbeltprogrammering, når de udvikler deres løsninger. Dobbeltprogrammering betyder, at landskabsarkitekterne med et samlet greb udvikler en løsning, der simultant skaber merværdi på flere forskellige parametre. Disse parametre varierer selvsagt fra projekt til projekt, men fællesnævneren er, at de alle udgør en aktiv stillingtagen til en række af de centrale samfundsmæssige udfordringer, der desværre bliver mere og mere aktuelle. Det gælder for eksempel klimaudfordringerne, den faldende biodiversitet, rovdriften på klodens ressourcer, den stigende sociale ulighed samt vores psykiske og fysiske velbefindende.

Klimaforandringerne viser tænder

Ovenstående er sandsynligvis ikke *breaking news* for læsere af *Landskab*, men i 2023 viste klimaforandringerne sig fra sin grimme side med den vådeste juli i DMI's historie, globale varmerekorder og en oktober med ekstremregn og oversvømmelser. Forskere påpeger, at vi allerede har overskredet seks af de ni planetære grænser, der er afgørende for klodens trivsel. Det kan med andre ord ikke gå hurtigt nok med at handle og genoprette klo-

dens trivsel. Og nej, landskabsarkitekterne alene kan ikke redde kloden, men ikke desto mindre spiller landskabsarkitekterne en vigtig rolle, når vi skal genoprette klodens velbefindende.

De globale og samfundsmæssige udfordringer er også baggrunden for, at juryen i forbindelse med indkaldelsen til årets pris efterspurgte projekter, der demonstrerer, at landskabsarkitekturen grundlæggende handler om samspillet mellem natur og mennesker. Dette samtidig med at projekterne skulle fremhæve den ekstraordinære værdi, der findes i kunstnerisk og arkitektonisk stærke værker, der ikke blot er problemløsende, men også udviser høj arkitektonisk kvalitet omkring benyttelse, tilgængelighed, social værdi, langtidsholdbarhed og en bæredygtig økonomisk værdiskabelse.

Store samfundsmæssige udfordringer

Efter at have gennemgået alle indstillingerne udvalgte juryen fire stærke finalister, der på hver deres måde fremhæver, hvordan landskabsarkitekter adresserer de mange udfordringer, vi står overfor – og derudover understreger værdien af det grønne, koblingen til omgivelserne og samspillet mellem det byggede og det groede.

Til prisuddelingen præsenterede tegnestuerne deres projekter: Erik Brandt Dam Arkitekter/Charlotte Skibsted (Bispebjergs Helende Haver), MASU Planning (H.C. Andersens Have), Schønherr (Karens Minde Aksen) og SLA (The Social Spine). Derefter motiverede jurymedlemmerne indstillingerne til Dansk Landskabspris, som i et sammendrag lød:

I Bispebjergs Helende Haver er det historiske haveanlæg revitaliseret på eksemplarisk vis. Den forbilledlige drift af beplantningerne, områdernes rumlighed og de mange opholdsmuligheder skaber et inviterende og omsorgsfuldt anlæg, der har stor værdi i en nutidig kontekst.

I Karens Minde Aksen samler den smukke teglbelagte stiforbindelse mennesker, aktiviteter, forskelligartede naboskaber, bygninger og landskabelige rum i et stærkt greb. Med samarbejde, gode materialer og skulpturel formgivning og klimatilpasning sættes kvarteret på landkortet med ny eksemplarisk landskabsarkitektur.

The Social Spine understreger, at landskabsarkitekter med få midler kan skabe stor effekt, og repræsenterer en innovativ ny måde at skabe natur i storbyen til glæde for studerende, der normalt ikke er den primære målgruppe

Med rekordmange indstillinger, det stærkeste felt nogensinde, fire unikke finalister og en eventyrlig vinder er der masser af inspiration at hente i årets udgave af Dansk Landskabspris. Foto/Photo: Astrid Maria Rasmussen. With a record number of nominations, the strongest field ever, four unique finalists and a fairy-tale winner, this year's instalment of Dansk Landskabspris (Danish Landscape Award) is a rich fount of inspiration.

for anlægsprojekter. Biodiversitet, bæredygtighed og naturlæde integreres vellykket i projektet.

H.C. Andersens Have er et sanseligt åndehul i byen i flere etager, der med sin legende karakter virker dragende på både børn og voksne. Som i H.C. Andersens fortællekunst er sansning af naturen, vejret og landskabet afsæt for nye eventyr. Den grimme ælling mellem skræppebladene. Tommelise gemt i en yndefuld blomst. Som en integreret del af projekteringen er der arbejdet med at imødegå de store regnhændelser, som klimaforandringerne medfører. Tilsammen fremstår bygningsanlæg og havearkitektur som en symbiose, der bidrager med nye markante, eksemplariske kvaliteter til området og skaber en stemningsfuld helhed helt i H.C. Andersens ånd.

Michael Thouber, direktør Kunsthal Charlottenborg, var aftenens vært og afslørede afslutningsvis MASU Planning som årets vinder.

De rekordmange indstillinger - og ikke mindst kvaliteten af dem - viser, at landskabsarkitekterne har momentum. Men hemmelig viden rykker ingen (planetære) grænser, så opfordringen herfra til alle landskabsarkitekter lyder: Bliv ved med at sprede ordet om de mange værdiskabende projekter, I skaber i det daglige - til gavn for kloden, de kommende generationer, standens og jeres egen opgaveportefølje.

Kort om Dansk Landskabspris

Dansk Landskabspris uddeles af Park- og Naturforvalterne, Danske Arkitektvirksomheder og Danske Landskabsarkitekter, der også er sekretariat for prisen. I år er det 11. gang, at Dansk Landskabspris bliver uddelt, og formålet er at hædre landskabsarkitektoniske værker af særlig karakter, der tjener som inspiration for udvikling af branchen.

Tidligere vindere af Dansk Landskabspris

'Remiseparken' (2021), 'Christiansborg områdesikring' (2019), 'Forpladsen til Kulturhuset Nordvest' (2017), 'Novo Nordisk Naturpark' (2015), 'Tagparadiset' (2014), 'Haveselskabets Have' (2013), 'Hjerting Strandpark' (2012), 'Billedhuggerhaven' (2011), 'Målvaksen' (2010) og 'Over sø og land Taarup Davinde' (2009).

Juryen for Dansk Landskabspris 2023

Anne Stausholm, landskabsarkitekt MDL, Anne Stausholm Landskab, repræsentant for Danske Arkitektvirksomheder. Eva Sara Rasmussen, landskabsarkitekt MDL MAA, NATOUR, repræsentant for Danske Landskabsarkitekter. Steen Himmer, landskabsarkitekt MPN, Gladsaxe Kommune, repræsentant for Park- og Naturforvalterne. Anna Esbjørn, byantropolog & programchef i CONCITO - Danmarks grønne tænketank. Michael Thouber, cand.mag., direktør for Kunsthal Charlottenborg.

Pawel Antoni Lange er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling fra Københavns Universitet og har også en bachelorgrad i erhvervsøkonomi fra CBS. Han har gennem de seneste 20 år arbejdet med kommunikation, formidling og undervisning primært inden for arkitektur, byggeri og kultur. I dag arbejder han deltid som kommunikationskonsulent hos Schønher og kommunikationsansvarlig hos Graphisoft Center Danmarks og har gennem de sidste 10 år været kommunikationsrådgiver for Danske Landskabsarkitekter.

VINDER: H.C. Andersens Have

Juryens motivation:

H.C. Andersens Have er et sanseligt åndehul i byen i flere etager, der med sin legende karakter virker dragende på både børn og voksne. Som i H.C. Andersens fortællekunst danner sansning af naturen, vejret og landskabet afsæt for nye eventyr. Den grimme ælling mellem skræppebladene. Tommelise gemt i en yndefuld blomst.

Hvert haverum rummer en særlig stemning, og havens planter er nøje udvalgt med henblik på at skabe en rigdom af sanseindtryk og sikre et foranderligt udtryk igennem årstiderne. Hækken bruges som et metaforisk element, der både opdeler, indrammer og skaber en sammenhæng mellem landskab og bygninger.

Som en integreret del af projekteringen er der arbejdet med at imødegå de store regnhændelser, som klimaforandringerne medfører. Der er i udformningen af havens bede indarbejdet forsinkelse og fordampning af regnvand. I hovedparten af haven, som ligger på dæk og udspredd over flere etager, er der indarbejdet systemopbygning, som opstøver regnvand til gavn for planterne.

Det centrale rum i haveanlægget er det sænkede gårdrum – som fungerer som samlende fikspunkt for oplevelsen: Når man på museet bevæger sig op og ned, ud og ind og måske et øjeblik mister orienteringen, står det gådefulde gårdrum som et nærværende, men utilgængeligt samlingsrum for oplevelsen af museet.

Museet og haveanlægget er med transformationen af Tietgensgade-kvarteret indskrevet i en ny, ikke helt ukompliceret bymæssig sammenhæng. På den ene side er den lille skala med det historiske gadenet og H.C. Andersens Hus. På den anden side mødet med nye boligejendomme, gavlmalerier og letbanen, som er med til at opløse byrummet. Museets lette træpavilloner binder de forskelligartede bygningsudtryk sammen og går i dialog med de historiske bindingsværkshuse i kvarteret. De fem indgange fra de omkringliggende gader er alle åbne og inviterer byens borgere og besøgende til at tage en grøn smutvej eller en pause fra hverdagens travlhed.

Her skaber museets cylindre og klippede cirkelformede stammehække nye haverum i et afklaret formsprog og i et fornemt spil mellem groet og bygget. Tilsammen fremstår bygningsanlæg og havearkitektur som en symbiose, der bidrager med nye markante, eksemplariske kvaliteter til området og skaber en stemningsfuld helhed helt i H.C. Andersens ånd.

H.C. Andersens Have

Totalrådgiver: Kengo Kuma & Associates.

Landskab: MASU Planning.

Arkitekter: Cornelius+Vöge Atelier for arkitektur og CW Arkitekter.

Lysdesigner: Jesper Kongshaug.

Ingeniør: Søren Jensen Rådgivende Ingeniørfirma.

Anlægsgartner: OK Nygaard.

Bygherre: Odense Kommune.

Museets lette træpavilloner binder de forskelligartede bygningsudtryk sammen og går i dialog med de historiske bindingsværkshuse i kvarteret. Fotos/ Photos: Rasmus Hjortshøj (Coast studio). The museum's light wooden pavilions tie the diverse building expressions together and engage in a dialogue with the historical half-timbered houses in the area.

”Hvert haverum rummer en særlig stemning, og havens planter er nøje udvalgt med henblik på at skabe en rigdom af sanseindtryk og sikre et foranderligt udtryk igennem årstiderne.”

”De Helende Haver havde ikke været det samme uden den respekt, der udvises omkring plantematerialet og den sikre anvendelse af samme.”

FINALIST: Bispebjergs Helende Haver

Juryens motivation:

De Helende Haver på Bispebjerg Hospital fremhæver på eksemplarisk vis den ekstraordinære værdi, der findes i arkitektonisk stærke værker, der i samspil med genfortolkning og omsorgsfuld renovering skaber nye langtidsholdbare løsninger. Anlægget rummer i sin tidløshed og sit kvalitetspræg en forbilledlig bæredygtig værdiskabelse.

Ganske som oprindeligt har det godt 100 år gamle terrasserede anlæg en stærk symmetri opbygget omkring en midterakse. Herfra breder haverne sig ud. Nedskaleringen til mindre intime haverum afgrænset af hække, pavilloner og pergolaer skaber den fine rumlighed, der karakteriserer anlægget, mens talrige bænke inviterer til et ophold.

Anlægget forholder sig trods sit historiske afsæt til en række samfundsmæssige udfordringer: I forbindelse med renoveringen er området umærkeligt, og i fornemt samspil med anlæggets arkitektur, blevet skybruds- og klimasikret. Edvard Glæsels oprindelige planteplaner var rige på plantearter, og haverne havde et blomstrende udtryk. Haverne er med stor indsigt og respekt genskabt med samme planterigdom som dengang og bidrager til områdets biodiversitet, uden at forfalde til at lade nutidens fokus på biodiversitet tage overhånd i forhold til anlæggets arkitektur og historie.

Haverne var oprindeligt anlagt som terapeutiske patienthaver, der kunne understøtte hospitalets behandling. Der er i renoveringen skabt nye, umærkelige løsninger for tilgængelighed, og anlægget er transformeret til gående trafik og med muligheder for, at sengeliggende patienter kan nyde haverne.

Det revitaliserede haveanlæg styrker samspillet med bygningernes smukke arkitektur og fine detaljer tegnet af arkitekt Martin Nyrop.

De Helende Haver havde ikke været det samme uden den respekt, der udvises omkring plantematerialet og den sikre anvendelse af samme. Ikke mindst afsættet i Glæsels oprindelige plantelister har bidraget til den succesfulde transformation af det fredede anlæg, der er et internationalt eksempel på bevaring og udvikling af et fredet haveanlæg, der samtidig er klimasikret uden at forringe fredningsværdierne.

Bispebjergs Helende Haver

Landskabsarkitekter: Erik Brandt Dam Arkitekter (Totalrådgiver) og Charlotte Skibsted Landskabsarkitekter. Ingeniør: Artelia.

Entreprenører: Malmos Landskaber, Kjell Pedersen. Entreprise, KAH Entreprise og Emil Nielsens Smedeværksted.

Bygherre: Region Hovedstaden med donation fra A.P. Møller Fonden.

I forbindelse med renoveringen er området umærkeligt, og i fornemt samspil med anlæggets arkitektur, blevet skybruds- og klimasikret. Store foto/Large photo: Anne Prytz Schaldemose. Lille foto/Small photo: Mikkel Eye. In connection with the renovation, solutions for handling climate change and extreme rain events were discreetly incorporated in an elegant interplay with the existing architecture.

FINALIST: Karens Minde Aksen

Juryens motivation:

Vandvejen, byrumsskulptur, pladsrum, mødested, klimatilpasningsprojekt. Kært barn, mange navne.

Det centrale element er den smukke, teglbelagte stiforbindelse – der i dagligdagen, som et tørlagt flodleje – spænder ud og samler mennesker, aktiviteter, forskelligartede naboskaber, bygninger og mere landskabelige rum i et stærkt samlet greb. Med præcision og stor autenticitet formgives og modelleres terræn, inventar og aptering, så der opstår en række dobbeltfunktioner:

Den hævede centrale cirkulære boardwalk er et skulpturelt fikspunkt, som giver adgang og samtidigt er et stort byrumsmøbel med siddekant hele vejen rundt.

Det groede er repræsenteret af fuldtone træer, som med stor omhu er bevaret og indpasset i det samlede design.

Støttemure gror frem af terrænet, danner ledelinjer fra omgivelserne for bevægelse af mennesker og vand frem til "flodlejet", og "vokser" fra betonmure til indbydende teglbeklædte vægge; som en subtil invitation til at læne sig op ad, tage ophold et øjeblik, sætte sig i solen og nyde øjeblikket.

Karens Minde Kulturhus er styrket som et revitaliserende samlingspunkt for bydelen og et større opland med spisested og ramme om forskelligartede begivenheder. Forsamlingshuset danner "ryg" i parkrummet og ligger i krydsningen mellem parkrummets bymæssige, stramt formede rum og den sydlige del med et åbent landskabeligt anslag, hvor der, ud over de eksisterende indhegninger med dyr, er givet plads til biodiversitetslementer omkring opsamlingsbassinet med permanent vandspejl.

Med byfornyelsen er eksisterende og nye aktiviteter vævet sammen i et smukt samspil, hvor samarbejde, gode materialer og smuk formgivning spiller sammen i en smuk helhed og sætter kvarteret på landkortet som eksemplarisk landskabsarkitektur og byfornyelse.

Anlægget er på samme tid et komplekst infrastrukturprojekt og et imødekommende parkrum, der er åbent for alle og skaber rum for fællesskaber.

Karens Minde Aksen

Landskabsarkitekt og totalrådgiver: Schønherr.

Ingeniør: WSP.

Brugerinddragelse: Vida Local.

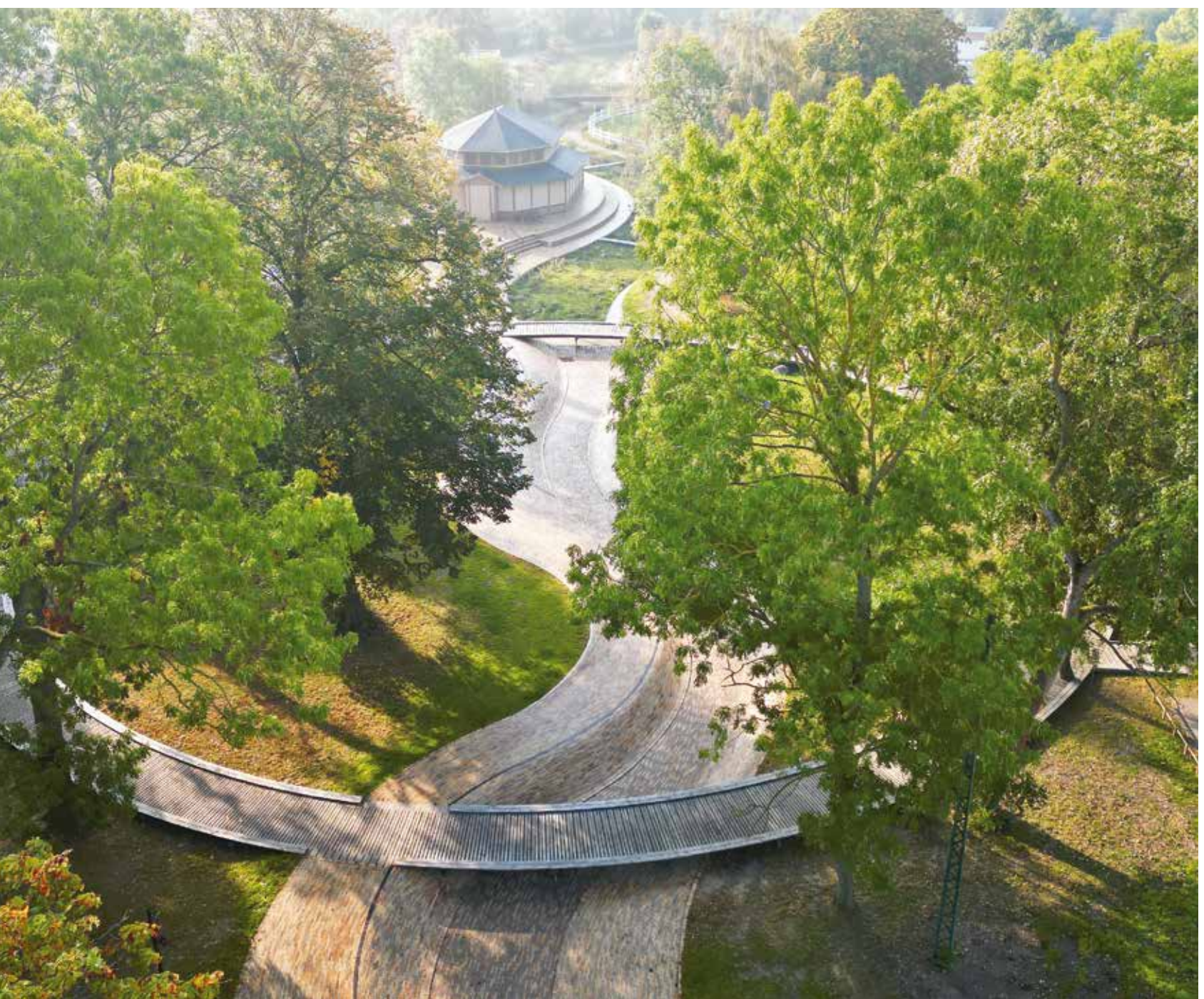
Entreprenør: Ebbe Dalsgaard A/S.

Bygherrer: Københavns Kommune og HOFOR.

Støttemure gror frem af terrænet, danner ledelinjer fra omgivelserne for bevægelse af mennesker og vand, frem til "flodlejet", og "vokser" fra betonmure til indbydende teglbeklædte vægge. Store foto/Large photo: Schøn-herr/Thomas Hjorth Vesterbæk. Lille foto/Small photo: Carsten Ingemann. Toe walls sprout forth from the terrain, guiding the movement of people and water through the area to the 'river bed' and 'growing' from concrete walls into appealing terracotta-clad walls.

”Med præcision og stor autencitet formgives og modelleres terræn, inventar og aptering.”

FINALIST: The Social Spine

Juryens motivation:

The Social Spine er en tankevækkende og inspirerende transformation, der har til formål at forvandle Øresundskollegiets taghave til et samlende socialt rum og en frodig, uformel ramme om beboernes studie- og hverdagsliv. Øresundskollegiet er et ikonisk eksempel på brutalistisk byggeri, og projektet udnytter den begrænsede plads og ressourcerne på en bemærkelsesværdig måde og demonstrerer, hvordan en relativt beskedne investering kan have stor effekt med en smittende naturglæde.

I hjertet af The Social Spine står ideen om at skabe en urban jungle på toppen af Øresundskollegiet. Det grønne tag skaber en kontrast mellem det rå og brutale byggeri og den poetiske naturnære beplantning. Dette resulterer ikke kun i et visuelt smukt udtryk, men det inviterer også beboerne til at opleve naturen og glæde sig over dens gaver midt i byen.

Projektet er dybt forankret i sociale værdier, og det grønne tag fungerer i dag som et samlingssted for beboerne. Haven tilbyder en lille rekreativ promenade, mødesteder og muligheder for fællesskab. Desværre er der ikke offentlig adgang til taget, der opretholder en eksklusivitet for kollegiets beboere og ikke er helt integreret i de naturlige "ruter" gennem kollegiet.

Med sin urbane jungle, poetiske beplantning og sociale fokus har The Social Spine virkelig en New York City-vibe, der får en til at visualisere et mindeværdigt cool cocktail-party i taghaven.

The Social Spine er ikke blot et enestående projekt, det er også et inspirerende eksempel på, hvordan man kan transformere og forvandle ældre, umiddelbart trøstesløse, grå byrum til vitale rum om fællesskaber og helt uventede naturoplevelser. Det er et unikt projekt, der trods en begrænset økonomi, snævre pladsforhold og udfordrende lysforhold kan betragtes som et smukt og inspirerende forbillede til efterfølgelse.

The Social Spine

Landskabs- og naturdesign: SLA.

Ingeniører: ABC Rådgivende ingeniører.

Bygherrerrådgiver: arki_lab.

Entreprenør: Optimus Anlæg.

Bygherrer: Øresundskollegiet/PAB.

Byggeforretningsfører: FA09.

”Med sin urbane jungle, poetiske beplantning og sociale fokus har The Social Spine virkelig en New York City-vibe.”

Projektet er dybt forankret i sociale værdier, og det grønne tag fungerer i dag som et samlingssted for beboerne. Haven tilbyder en lille rekreativ promenade, mødesteder og muligheder for fællesskab. Fotos/Photos: Laura Stamer. The project is deeply grounded in social values, and today, the green roof acts as a gathering place for the residents. The garden provides a small, recreational promenade, meeting places and community settings.

